

УДК 341.123.043

В. І. Вишковська
А. А. Попов

ПРО МОЖЛИВІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН І САМОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

В статті розглядаються поточні проблеми реформування Організації Об'єднаних Націй у зв'язку з малоефективною діяльністю її головного органу – Ради Безпеки. Автори аналізують шляхи змін, запропоновані рядом країн, включно з Україною, а також їх юридичне обґрунтування в доктрині.

На думку авторів, крім необхідності належним шляхом реагувати на безпрецедентні порушення Росією міжнародного права, цивілізованому світу потрібно зробити інші адекватні висновки і дії. Зокрема, враховувати, що на сьогодні в міжнародних відносинах склався новий баланс сил між центрами впливу.

Аналіз реальної діяльності ООН і її головного органу – Ради Безпеки повинен включати оцінку не тільки юридичного, але й практичного механізму їх діяльності («каскадний ефект» та ін.)

Автори акцентують на відсутності консенсусу Ради Безпеки з Генеральною Асамблеєю в таких кластерах, як розподіл місць між регіональними групами, категорії нових членів, збереження чи скасування права вето.

В той же час проблемні питання підтримання миру у зв'язку з використанням права вето з боку Російської Федерації можуть виникати із неправомірних дій інших постійних членів Ради Безпеки. Наприклад, агресивних дій Китаю щодо Тайваню. Убезпечити це в майбутньому можливо тільки позбавивши самої можливості використання права вето взагалі, або за деяких умов.

На думку авторів, продовження Російською Федерацією членства колишнього Радянського Союзу в ООН є неправомірним. Одним із засобів тут повинно бути використання відповідних положень Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів 1978 року.

До покрокових етапів виключення Росії з ООН можна віднести і виключення її з органів і програм ООН.

Одним з найцікавіших проєктів реформування членства в РБ ООН є проєкт представництва цивілізацій, а також залучення регіональних груп до підтримання миру.

Автори підтримають своїми аргументами позицію тих вчених, хто вважає, що реформа ООН має включати реформу органів цієї організації.

Ключові слова: асоційоване право вето, колективне вето, неправомірні дії постійних членів Ради Безпеки, «корпоративні інтереси» регіональних організацій, паралельне реформування інституцій, що входять до системи ООН, поетапне скасування права вето, проєкт представництва цивілізацій, Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй.

DOI 10.34079/2226-3047-2022-12-23-24-111-122

Постановка проблеми. Нормальне існування міжнародного права сьогодні неможливе без повноцінного існування Організації Об'єднаних Націй (ООН), першою метою якої згідно із ч.1 ст.1 Статуту є підтримання міжнародного миру і безпеки (Організація Об'єднаних Націй, 1945).

Неспроможність ООН зупинити російську агресію 2022 року в Україну робить особливо актуальним питання реформування як всієї цієї організації, так і її ключового органу – Ради Безпеки і відповідного юридичного обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світовій та вітчизняній правовій доктрині питанням осучаснення діяльності ООН присвячено багато наукових праць, виступів і проєктів. Їх авторами є українські політичні і державні діячі, вчені Є. В. Годованик, Р. В. Губань, О. О. Гріненко, В. Ю. Єльченко, Я. М. Жукорська, Д. І. Кулеба, О. О. Мережко, М. М. Подоляк та ін.

Питанням реформування ООН присвячено також праці зарубіжних вчених та політиків таких як: К. Аннан, Р. Батлер, Бані-Насер Фаді, К. Мацуда, Ш. Мішель, П. Роміта, Ф. Рузвельт, Ш. К. Томпсон та ін.

Однак актуальними залишаються питання аргументації авторами своїх позицій щодо вибору шляху реформ і пошуку інструментів для їх досягнення.

Виклад основного матеріалу. За роки своєї діяльності з 24 жовтня 1945 року по сьогодні ООН відіграла важливу позитивну роль у підтримці міжнародного миру.

Однак не всі зусилля ООН з різних причин були успішними. Тоді, як у Камбоджі і Мозамбіку здійснювалися складні операції, Рада Безпеки продовжувала направляти миротворців у зони конфліктів, наприклад, до Сомалі та Боснії і Герцеговини, хоча там ще не було досягнуто припинення вогню і не було отримано згоди всіх сторін у конфлікті (Бані-Насер Фаді, 2015).

Ефективність діяльності ООН, таким чином ні в якому разі неможливо оцінити без врахування результатів і можливостей ООН на тому чи іншому етапі міжнародних відносин, її органів і вкладу її держав-членів.

Так, Рада Безпеки ООН, як зазначено в ч. 1 ст. 24 статуту цієї організації, несе головну відповідальність за підтримку міжнародного миру й безпеки (Організація Об'єднаних Націй, 1945).

При цьому вона наділена досить специфічним механізмом закріплення волі своїх членів. Так, відповідно до ч. 2 ст. 27 Статуту рішення Ради Безпеки з усіх інших питань, крім процедурних, вважаються прийнятими, якщо за них по дано голоси дев'яти членів Ради, включаючи голоси, які збігаються, всіх постійних членів Ради (Організація Об'єднаних Націй, 1945).

Запровадження права вето у Раді Безпеки ООН, запропоноване ще на Ялтинській конференції 1945 року президентом США Ф. Рузвельтом, було пов'язане з необхідністю покласти на великі держави: США, СРСР, Великобританію, Францію і Китай головну відповідальність за дотримання миру і безпеки у світі. Однак, на той час ніхто не міг припустити, що порушення миру і безпеки в світі може бути викликане діями одного із членів цієї Ради, на сьогодні – Російською Федерацією, яка, на додаток до попередніх порушень міжнародного права, 24 лютого 2022 року почала війну проти України.

Ця ситуація викликала гостру критику з більшості країн світового товариства. Так, як повідомив посол Японії в Україні Кунінорі Мацуда в інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна», Японія виступає за реформу Ради безпеки ООН, оскільки РФ – член Ради безпеки – розпочала збройну агресію проти України (Мацуда, 2022).

Далі він сказав, що це не було передбачено батьками-засновниками ООН» (Interfax-Україна, 29 грудня 2022 року).

Вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року – не перший акт Росії, скерований проти миру. Свого часу вона не дозволила ввести миротворчий контингент ООН на Донбас, а 25 лютого 2022 року ветоувала резолюцію Ради безпеки про припинення вторгнення в Україну. Навіть попри те, що в Генеральній асамблеї 141 держава зі 193 засудила агресію Росії (Подоляк, 2022).

Росія системно блокує рішення в Організації Об'єднаних Націй – 31 раз із 1991 року РФ застосувала вето в Раді Безпеки ООН, що майже вдвічі більше ніж будь-який інший постійний член Радбезу (Заява МЗС України..., 2022).

Більше того, Росія застосовує вето завжди на голосуваннях щодо України — про це нагадав голова Європейської Ради Шарль Мішель у виступі на Генеральній асамблеї ООН у вересні 2022 року і запропонував призупинити членство Росії в цьому органі (Подольак, 2022).

Крім необхідності належним шляхом реагувати на безпрецедентні порушення Росією міжнародного права, цивілізованому світу потрібно зробити інші адекватні висновки і дії. Зокрема, враховувати, що на сьогодні в міжнародних відносинах склався новий баланс сил між центрами впливу (Проблеми реформування ООН, б.д.).

Іншими словами, аналіз реальної діяльності ООН і її головного органу – Ради Безпеки повинен включати оцінку не тільки юридичного, але й доцільного механізму їх діяльності.

«Наявність постійного членства в Раді Безпеки і асоційоване право вето мало те, що стало відомим як «каскадний» ефект», – пише Р. Батлер у своїй статті, присвяченій реформі ООН (Butler, 2012, р. 31). Далі він пояснює, що цей термін намагається описати дуже реальний феномен розширення фактичних прав постійного членства п'ятірки практично у всіх інших агентствах, комісіях та комітетах ООН, оскільки у більшості виборів в ООН просто вважається безсумнівним, що ця п'ятірка автоматично буде в комітеті, в Раді керуючих або будь-яким іншим шляхом задіяна (Butler, 2012, р. 31).

Прагнення реформувати РБ було проголошене не тільки державами-членами ООН але і в рамках самої організації. Резолюцією 46/28 від 13 грудня 1993 р. Генеральна Асамблея ООН утворила Робочу групу відкритого складу для розгляду всіх аспектів питання про розширення членського складу РБ та інших питань, що стосуються РБ.

Генеральний Секретар ООН у 1997–2006 рр. Кофі Аннан у своїй доповіді «При більшій свободі: до розвитку, безпеки і правам людини для всіх» від 21 березня 2005 р. зазначив, що Рада Безпеки повинна якомога ширше відображати сучасну розстановку сил в світі (Кофі Аннан, 2005).

Тому, на його, значною мірою, слушну думку, реформи РБ повинні стосуватись:

1. Забезпечення більшого залучення у процес прийняття рішень тих членів, які вносять найбільший фінансовий, військовий чи дипломатичний вклад в ООН; це внески безпосередньо у бюджет Організації, участь у миротворчих чи інших операціях, у дипломатичній діяльності ООН;

2. Учасності у прийнятті рішень держави, яка у більшій мірі репрезентує членів ООН (наприклад, певний регіон), особливо держави, що розвиваються;

3. Посилення демократичності і підзвітності РБ (Кофі Аннан, 2005).

Він, очевидно, звернув увагу на необхідність врахувати в діяльності цієї організації вклад тієї чи іншої держави.

Неважко помітити, однак, що про скасування права вето постійних членів Ради Безпеки ООН з тих чи інших причин в доповіді Кофі Аннана навіть не йдеться.

В основі всіх ідей реформування ООН лежить збільшення кількості постійних членів з надання їм права вето або без нього і незначне збільшення непостійних членів з метою адекватного регіонального представництва держав у цьому важливому органі» (Жукорська, 2015).

Одним з найцікавіших проектів реформування членства в РБ ООН є проект представництва цивілізацій. Згідно з ним розглядається можливість надання постійного місця у Раді Безпеки ООН Організації Ісламська конференція (ОІК) (Губань, 2006, с. 144).

На жаль, взаємодії реформи Ради Безпеки з Генеральною Асамблеєю та методів роботи наразі немає. Цьому є просте пояснення: розрізненість позицій учасників переговорного процесу, а також незацікавленість нинішніх постійних членів – США, Великої Британії, Франції, Китаю та РФ – в обмеженні їхніх прав та привілеїв (Сльченко, 2019).

Ми можемо передбачити, що проблемні питання підтримання миру у зв'язку з використанням права вето з боку Російської Федерації можуть виникати із неправомірних дій також інших постійних членів Ради Безпеки. Наприклад, агресивних дій Китаю щодо Тайваню.

Статут ООН, однак, не передбачає механізмів протидії зловживання правом вето, коли один з постійних членів РБ ООН, який сам порушує міжнародне право, фактично блокує втручання ООН для поновлення порядку. Убезпечити це в майбутньому можливо тільки позбавивши самої можливості використання права вето взагалі, або за чітко визначених в Статуті умов.

У серпні 2015 року Франція за підтримки Мексики оприлюднила «Політичну декларацію про припинення дії права вето у випадках масових звірств. (Інформаційне агентство УНІАН, 2015). Серед постійних членів, які мають право вето, поки що лише Франція та Сполучене Королівство підтримали цю ініціативу. Станом на квітень 2020 року Декларацію підписали 103 країни-члени та два спостерігачі ООН (Томпсон, Ландгрен та Роміта, 2022).

Стосовно США, які, як ми бачили, поки що разом з Китаєм і Російською Федерацією залишились осторонь цієї Декларації, досить влучно висловився в своїй статті «Реформа Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй» Р. Батлер. Він пише, що імовірно, Сполучені Штати хотіли б залишитися в Раді Безпеки на постійній основі через його розмір і важливість, а також внесок, який Рада вважає, що Сполучені Штати можуть і хочуть це зробити. Однак сучасний світ складних глобальних викликів потребує змін (Butler, 2012, p. 39).

На його думку, Сполучені Штати знають, що можуть захищати себе і не потребують захисту, запропонованого статтею 42 Статуту. Отже, Сполучені Штати могли б безкарно розглядати можливість скасування права вето (Butler, 2012, p. 39).

Попри необхідність кардинального вирішення питання про право вето постійних членів Ради Безпеки ООН можливість це зробити бездоганно з юридичної точки зору за наявних положень Статуту ООН до сих пір викликає сумнів. Невипадково, позиція України стосовно реформи цього органу сильно змінилась.

Наша держава послідовно виступала за поетапне скасування права вето, що особливо нагально в умовах агресії проти України з боку Росії як одного з постійних членів Ради Безпеки.

Україна була переконана, що постійний член Ради Безпеки, коли він є стороною конфлікту, який розглядається Радою, має бути обмеженим у можливості застосування права вето з питання, в якому він – зацікавлена сторона (Сльченко, 2019). Ще в 2016 році Президент України П. О. Порошенко запропонував забрати право вето в Раді безпеки ООН для держав-учасниць конфліктів. Потрібно зазначити, що певні резони для подібної пропозиції існують (Лашенко, 2016).

Однак пропозиція П. О. Порошенко не знайшла одностайної підтримки (Губань, 2007, с. 12–14).

Україна ввійшла до кола країн-підписантів декларації щодо відмови від використання права вето у випадках масових злодіянь. Наша держава також приєдналася до Кодексу поведінки щодо дій Ради Безпеки ООН у питаннях геноциду, злочинів проти людяності та військових злочинів (Сльченко). Станом на 10 лютого 2022 року кодекс

поведінки підписали 122 країни-члени, включаючи вісім нині обраних членів Ради, двох постійних членів (Франція та Сполучене Королівство), а також двох спостерігачів (Томпсон, Ландгрєн та Роміта, 2022).

Резолюція Генеральної Асамблеї від 26 квітня 2022 року 76/262 є способом накласти на держави більшу підзвітність за використання вето. В останній було сказано, що Генеральна Асамблея пропонує Раді Безпеки відповідно до статті 24 (3) Статуту Організації Об'єднаних Націй, представляти Генеральній Асамблеї спеціальну доповідь про застосування цього вето не менше ніж за 72 години до відповідного обговорення в Асамблеї (Организация Объединенных Наций, 2022).

Прихильників цієї ініціативи, можливо, надихнуло передання Радою Безпеки ООН ситуації в Україні на розгляд Генеральної Асамблеї 27 лютого 2022 року. Вперше за 40 років Рада прийняла резолюцію «Об'єднання заради миру». Це сталося після того, як Росія 25 лютого наклала вето на резолюцію щодо засудження російської агресії проти України (Томпсон, Ландгрєн та Роміта, 2022).

Значно інший шлях обрала Україна нещодавно. Наша країна поставила в заяві МЗС питання про законність членства Росії в Раді безпеки ООН і в організації загалом, оскільки Росія не проходила належної процедури вступу після розпаду СРСР.

Як заявив Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба, Росія грубо порушила Статут ООН, ми надали детальні докази того, як 31 рік тому російська делегація, по суті, просто окупувала крісло СРСР в РБ ООН – держави, яка на той момент припинила своє існування – без жодних статутних підстав на це (Ромалійська, 2022).

На думку Володимира Сльченка, українського дипломата, який у 2015–2019 роках був постійним представником України в ООН, існує три основні сценарії чи моделі усунення Росії:

Перше – це виключити Росію з ООН за систематичні порушення Статуту організації: за ту саму агресію проти України.

Другий – це поставити під сумнів це продовження Російською Федерацією членства колишнього Радянського Союзу в ООН, тому що процедуру у грудні 1991 року просто проігнорували.

Третій шлях чи сценарій – це поставити під сумнів процедурно повноваження російської делегації, знов-таки посилаючись як на перший, так і на другий шлях. У такому разі, право вето не працює – тоді потрібна просто більшість у дев'ятьох членів Ради Безпеки (Ромалійська, 2022).

Розглянемо перспективність цих шляхів. Перший шлях, на наш погляд, є практично неможливим. Згідно зі Статутом ООН виключити Росію з цієї організації можливо лише за згодою самої Росії (див. вище стосовно змісту ст.27 Статуту). Це через те, що виключення з ООН, так само як і будь-яка зміна її Статуту, потребує згоди постійних членів Ради Безпеки ООН.

Оцінюючи другий шлях, вважаємо слушною О. О. Мережко. Він пише, що для обґрунтування своїх прав на місце СРСР в Раді Безпеки ООН Росія посилається на Рішення Ради Глав Співдружності Незалежних Держав від 21 грудня 1991 року. В ньому в якому глави деяких колишніх «радянських республік» висловили свою підтримку тому, щоб Росія продовжила членство СРСР в ООН (Мережко, 2022).

Однак цей документ не є юридично обов'язковим, у тому числі з огляду на те, що це порушує Статут ООН, який передбачає свої критерії і процедури членства у цій організації (Мережко, 2022).

Ми б ще добавили, що відповідно до п. а ст. 4 Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів 1978 року ця Конвенція застосовується до наслідків правонаступництва держав щодо будь-якого договору, що є установчим актом

міжнародної організації, без шкоди для правил про придбання членства і без шкоди для інших відповідних правил цієї організації (Організація Об'єднаних Націй, 1978).

Тобто дотримання принципу *pacta sunt servanda* відносно держав, що утворились після розпаду СРСР, повинно бути лише з врахуванням наведеної норми.

Крім сказаного, О. О. Мережко слушно вважає, що мабуть, єдиним більш менш серйозним аргументом на користь перебування Росії в ООН може бути те, що з моменту захоплення Росією місця СРСР минуло багато часу і поки що жодна держава не порушувала питання відсутності у Росії на це якихось правових підстав. Тобто йдеться про так званий принцип «естопель» у праві.

Однак принцип добросовісності, з якого випливає цей принцип, передбачає, що той, хто діє недобросовісно (тобто в нашому випадку Росія) не може посилатися на добросовісність (Мережко, 2022).

Стосовно третього шляху усунення Російської Федерації з ООН. («поставити під сумнів процедурно повноваження російської делегації»). За найближчого аналізу, нам здається, цей шлях не буде легким. «На додаток до відкритого або чітко видимого вето, тобто відхилення пропозиції по суті в Раді Безпеки, – пише у своїй статті Р. Батлер, – було завжди те, що відомо як «подвійне вето». «Подвійне вето» виникає в контексті можливої розбіжності у думках у Раді щодо того, чи запропоноване рішення має процесуальний або матеріальний характер» (Butler, 2012, p. 30).

Тобто, якщо хтось із них не погоджується з голосуванням, яке приймається Радою щодо того, чи є питання процедурним чи суттєвим, Постійні Члени можуть накласти вето на такий результат. Ми маємо додати, ситуація ускладнюється тим, що «Тимчасові правила процедури» (S/96/Rev.7) (Совет Безопасности ООН, 1982), як і Статут ООН (Організація Об'єднаних Націй, 1945), не містять норм про порядок перевірки повноважень, або усунення держави від участі в діяльності ООН.

Передбачаючи наступний період після усунення Росії від діяльності ООН, хочемо звернути увагу на те, що важливим для вже прийнятих рішень Ради безпеки є питання про чинність тих із них, які були прийняті за участі Росії в попередній період.

Як впливає із заяви МЗС України, наша країна виходить з того, що усунення Російської Федерації з Ради Безпеки ООН не матиме зворотної сили щодо попередніх рішень цього органу і не потягне за собою анулювання або перегляд резолюцій Ради Безпеки, ухвалених до цього часу (Заява МЗС України..., 2022).

Нам здається, якщо повністю піти цим шляхом, тоді зникнуть підстави звинувачення Російської Федерації у навмисному блокуванні ряду дієвих проектів рішень Ради Безпеки ООН щодо підтримання миру.

Крім усунення Росії з ООН, ми хотіли б звернути на інші можливості збільшення ефективності миротворчої діяльності цієї організації. Елементом цього напрямку могло б стати використання приписів Розділу VII Статуту ООН «Регіональні угоди», зокрема, ч. 1 ст. 52.

В останній сказано, що даний Статут жодним чином не перешкоджає існуванню регіональних угод або органів для розв'язання питань, що стосуються підтримки міжнародного миру й безпеки, які відповідають регіональним діям, за умови, що такі угоди або органи та їхня діяльність сумісні з Цілями й Принципами Організації (Організація Об'єднаних Націй, 1945).

Абсолютно не випадково в рішенні 62/557 «Питання про справедливе представництво в Раді Безпеки та розширення його членського складу та пов'язані з цим питання» прийнятому Генеральною Асамблеєю на шістдесят другій сесії 15 вересня 2008 року, остання зокрема, ухвалила, що основу міждержавних переговорів становитимуть:

і) позиції та пропозиції держав-членів, регіональних груп та інших груп держав-членів (Організація Об'єдинених Націй, 2008).

Як на елемент поступового залучення регіональних груп до підтримання миру, ми б акцентували на наступному.

При використанні таких регіональних угод або таких регіональних органів Статут ООН дозволяє зацікавленим державам обходитися без згоди постійних членів Ради Безпеки ООН і держав, які беруть участь у конфлікті (Організація Об'єднаних Націй, 1945).

Щоправда, згідно із ст. 53 ніякі примусові дії не вживаються, в силу цих регіональних угод або регіональних органів, без повноважень від Ради Безпеки, за винятком заходів, передбачених статтею 107, проти будь-якої ворожої держави, як вона визначена в пункті 2 даної статті (Організація Об'єднаних Націй, 1945).

Термін «ворожа держава», як він застосований у пункті 1 даної статті, стосується будь-якої держави, що протягом другої світової війни була ворогом кожної з держав, що підписали даний Статут (Організація Об'єднаних Націй, 1945).

Однією з таких держав, на наш погляд, є Іран, який нині постачає дрони російському агресору. Як відомо, військові дії відбувалися під час англо-радянського вторгнення в Іран в серпні – вересні 1941 року під час Другої світової війни з подальшою окупацією Ірану (Вікіпедія, 2022).

Можливість використання регіональних організацій для підтримки миру може бути обґрунтована ще й тим, що вони не повинні бути зосереджені на своїх власних, «корпоративних інтересах», коли йдеться про життя і безпеку людства. Негативним прикладом тут є неодноразове вето Угорщини стосовно підтримки України, особливо під час російської агресії 2022 року. (До речі кажучи, саме використання вето практично однією країною-членом ЄС, ставить під серйозний сумнів, такий принцип діяльності ЄС, як принцип консенсусу під час вирішення питань безпеки).

Ми вважаємо, що до покрокових етапів виключення Росії з ООН можна віднести і виключення її з органів і програм ООН.

На наш погляд, абсолютно правий Є. Годованик в тому, що реформа РБ має бути невід'ємною частиною інституціональної реформи ООН в цілому та відповідати паралельному реформуванню інших інституцій, що входять до системи ООН (Годованик, 2011, с.12).

Висновки. Підводячи підсумок можемо констатувати наявність проблемних питань підтримання миру у зв'язку з використанням права вето з боку постійних членів Ради Безпеки ООН. Убезпечити це в майбутньому можливо тільки позбавивши їх самої можливості використання права вето взагалі, або за деяких умов.

Закріплена в міжнародному праві структура і статус Ради Безпеки ООН не відповідає новій глобальній геополітичній ситуації. Це, в свою чергу, дуже серйозно впливає на діяльність цієї Організації в цілому.

Продовження Російською Федерацією членства колишнього Радянського Союзу в ООН є неправомірним. До покрокових етапів усунення Росії з ООН можна віднести виключення її з органів і програм ООН.

Збільшення ефективності миротворчої діяльності цієї ООН цілком можливо за більш дієвого використання регіональних угод або регіональних органів, передбачених приписами Розділу VII Статуту ООН.

Бібліографічний список

- Бані-Насер, Ф., 2015. Миротворчі операції ООН: теорія і практика. *Проблеми міжнародних відносин*, 10–11, с. 24–36. Доступно : <<http://vmv.kyumu.edu.ua/series/vipusk11-10/2.pdf>>.
- Вікіпедія, 2022. *Іранська операція* [онлайн]. Доступно : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.
- Годованик, Є. В., 2011. *Рада Безпеки ООН: міжнародно-правовий статус та актуальні проблеми реформування*. Кандидат наук. Автореферат. Київ.
- Губань, Р. В., 2006. Концепція діалогу між цивілізаціями у резолюціях Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй. *Підприємництво, господарство і право*, 2, с. 142–144.
- Губань, Р., 2007. Проблеми реалізації проєктів реформи Ради Безпеки ООН. *Юридичний журнал*. 7, с. 7–14.
- Єльченко, В., 2019. ООН майбутнього. *ZN,UA* [онлайн]. 12 січня. Доступно : <https://zn.ua/ukr/internal/oon-maybutnogo-299356_.html>.
- Жукорська, Я. М., 2015. Окремі аспекти реформування Ради Безпеки ООН. *Порівняльно-аналітичне право* [онлайн], 4. Доступно : <<http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/24736>>.
- Заява МЗС України щодо не легітимності перебування Російської Федерації в Раді Безпеки ООН та Організації Об'єднаних Націй у цілому, 2022. *Міністерство закордонних справ України* [онлайн]. Доступно : <<https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-nelegitimnosti-perebuvannya-rosijskoyi-federaciyi-v-radi-bezpeki-oon-ta-organizaciyi-obyednanih-nacij-u-cilomu>>.
- Інформаційне агентство УНІАН, 2015. *Франція запропонувала членам РБ ООН не використовувати право вето, коли потрібно припинити масові злочини*. [онлайн]. Доступно : <<https://www.unian.ua/politics/1134027-frantsiya-zaproponovala-chlenam-rb-oon-ne-vikoristovuvati-pravo-veto-kolipotribno-pripiniti-masovi-zlochini.html>>.
- Кофи, Аннан, 2005. При большей свободе: к развитию, безопасности и правам человека для всех: доклад Генерального секретаря. 21 марта. Доступно : <<https://news.un.org/ru/story/2005/03/1067241>>.
- Лащенко, О., 2016. Порошенко запропонував забрати у Росії право вето в Раді безпеки ООН [онлайн]. *Радіо Свобода*, 22 вересня 2016 р., 11:16. Доступно : <<https://www.radiosvoboda.org/a/28005975.html>>.
- Мацуда, К., 2022. Японія виступає за реформу Радбезу ООН через воєнну агресію РФ проти України [Інтерв'ю Interfax-Україна]. 29.12.2022. Доступно : <<https://interfax.com.ua/news/general/881330.html>>.
- Мережко, О. О., 2022. Як вигнати Росію з ООН? *Юридична газета online* [онлайн]. 26 травня. Доступно : <<https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/-yak-vignati-rosiyu-z-oon.html>>.
- Организация Объединенных Наций, 2008. Резолюции и решения, принятые Генеральной Ассамблеей на шестьдесят второй сессии. Том III. 23 декабря 2007 г. – 15 сентября 2008 г. Генеральная Ассамблея. Официальные отчеты. Шестьдесят вторая сессия. Дополнение № 49 (A/62/49). Доступно : <https://www.un.org/ru/ga/62/docs/62_545-557.pdf#page=130>.
- Организация Объединенных Наций, 2022. Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей 26 апреля 2022 г. [без передачи в главные комитеты (A/76/L.52 и A/76/L.52/Add.1). 76/262. Постоянный мандат на проведение прений в

- Генеральной Ассамблее в случае применения вето в Совете Безопасности. Доступно : <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N22/330/40/PDF/N2233040.pdf?OpenElement>>.
- Організація Об'єднаних Націй, 1945. *Статут Організації Об'єднаних Націй* [онлайн]. Доступно : https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf>.
- Організація Об'єднаних Націй, 1978. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів. *Верховна Рада України* [онлайн]. Доступно : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185>.
- Подольак, М., 2022. Україна активно працює над тим, щоб вилучити Росію з Радбезу ООН. *Суспільне. Новини* [онлайн] 31 жовтня. Доступне : <<https://suspilne.media/306908-ukraina-aktivno-pracue-nad-tim-sob-viluciti-rosiu-z-radbezu-oon-podolak/>>.
- Проблеми реформування ООН, (б.д.) [онлайн]. Доступно : <<http://kimo.univ.kiev.ua/MOrg/28.htm>>.
- Ромалійська, І., 2022. «Узурпатор членства в ООН і статусу в Радбезі»: як позбавити Росію права вето або й членства в організації? *Радіо Свобода* [онлайн]. 27 грудня. Доступно : <<https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-uzurpator-vyhnaty-oon-zlochyn-ahresiyi/32195268.html>>.
- Совет Безопасности ООН, 1982. Временные правила процедуры Совета Безопасности ООН (S/96/Rev.7). Доступно : <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N83/400/19/IMG/N8340019.pdf?>>
- Томпсон, Ш. К., Ландгрэн, К. та Роміта, П., 2022. Організація Об'єднаних Націй в ретроспективі: виклики для права вето в Раді Безпеки ООН. *Just Security* [онлайн] 9 травня. Доступно: <https://www.justsecurity.org/81424/the-united-nations-in-hindsight-challenging-the-power-of-the-security-council-veto-ua/>>.
- Butler, R., 2012. Reform of the United Nations Security Council. *Penn State Journal of Law & International Affairs*, 1(1), p. 23–39. Доступно: <<https://elibrary.law.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1001&context=jlia>>.

References

- Bani-Naser, F., 2015. Myrotvorchi operatsii OON: teoriia i praktyka [UN peacekeeping operations: theory and practice]. *Problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, 10–11, p. 24–36 Available at: <<http://vmv.kymu.edu.ua/series/vipusk11-10/2.pdf>> (in Ukrainian).
- Butler, R., 2012. Reform of the United Nations Security Council. *Penn State Journal of Law & International Affairs*, 1(1), p. 23–39. Available at: <<https://elibrary.law.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1001&context=jlia>>.
- Hodovanyk, Ye. V., 2011. *Rada Bezpeky OON: mizhnarodno-prvovyi status ta aktualni problemy reformuvannia [The UN Security Council: international first status and current problems of reform]*. Kandydat nauk. Avtoreferat. Kyiv (in Ukrainian).
- Huban, R. V., 2006. Kontsepsiia dialohu mizh tsyvilizatsiiamy u rezoliutsiiakh Heneralnoi Asamblei Orhanizatsii Obiednanykh Natsii [The concept of dialogue between civilizations in the resolutions of the General Assembly of the United Nations]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 2, p. 142–144 (in Ukrainian).
- Huban, R., 2007. Problemy realizatsii proektiv reformy Rady Bezpeky OON [Problems of implementation of UN Security Council reform projects]. *Yurydychnyi zhurnal*. 7, s. 7–14 (in Ukrainian).

- Informatsiine ahentstvo UNIAN, 2015. *Frantsiia zaproponovala chlenam RB OON ne vykorystovuvaty pravo veto, koly potribno pryynyty masovi zlochyny [France has suggested that members of the UN Security Council not use the right of veto when it is necessary to stop mass crimes]*. [online] Available at: <<https://www.unian.ua/politics/1134027-frantsiya-zaproponovala-chlenam-rb-oon-ne-vikoristovuvaty-pravo-veto-kolipotribno-privyniti-masovi-zlochiny.html>> (in Ukrainian).
- Kofy, Annan, 2005. *Pry bolshei svobode: k razvytyiu, bezopasnosti y pravam cheloveka dlia vsekh: doklad Heneralnoho sekretaria. 21 marta [In greater freedom: towards development, security and human rights for all: Report of the Secretary-General. 21 March]*. Available at: <<https://news.un.org/ru/story/2005/03/1067241>> (in Ukrainian).
- Lashchenko, O., 2016. *Poroshenko zaproponuvav zabraty u Rosii pravo veto v Radi bezpeky OON [Poroshenko proposed to take away Russia's right of veto in the UN Security Council]* [online] Radio Svoboda, 22 veresnia 2016 r., 11:16. Available at: <<https://www.radiosvoboda.org/a/28005975.html>> (in Ukrainian).
- Matsuda, K., 2022. *Yaponiia vystupaie za reformu Radbezu OON cherez voiennu ahresiiu RF proty Ukrainy [Japan supports the reform of the UN Security Council due to the military aggression of the Russian Federation against Ukraine]* [Interv'iu Interfax-Ukraina]. 29.12.2022. Available at: <<https://interfax.com.ua/news/general/881330.html>> (in Ukrainian).
- Merezhko, O. O., 2022. *Yak vyhnaty Rosiiu z OON? [How to expel Russia from the UN?]* *Yurydychna hazeta online* [online]. 26 travnia. Available at: <<https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/-yak-vignati-rosiyu-z-oon.html>> (in Ukrainian).
- Organizatsiya Obedinennykh Natsiy, 2008. *Rezolyutsii i resheniya, prinyatye Generalnoy Assambleey na shestdesyat vtoroy sessii. Tom III. 23 dekabrya 2007 g. – 15 sentyabrya 2008 g. Generalnaya Assambleya. Ofitsialnye otchety. Shestdesyat vtoraya sessiya. Dopolnenie № 49 (A/62/49) [Resolutions and decisions adopted by the General Assembly at its sixty-second session. Volume III. December 23, 2007 – September 15, 2008 General Assembly. Official reports. Sixty-second session. Supplement № 49 (A/62/49)]*. Available at: <https://www.un.org/ru/ga/62/docs/62_545-557.pdf#page=130> (in Russian).
- Organizatsiya Obedinennykh Natsiy, 2022. *Rezolyutsiya, prinyataya Generalnoy Assambleey 26 aprelya 2022 g. [bez peredachi v glavnye komitety (A/76/L.52 i A/76/L.52/Add.1). 76/262. Postoyannyi mandat na provedenie preniy v Generalnoy Assamblee v sluchae primeneniya veto v Sovete Bezopasnosti [Resolution adopted by the General Assembly on 26 April 2022 [without reference to the Main Committees (A/76/L.52 and A/76/L.52/Add.1). 76/262. Permanent mandate to hold a debate in the General Assembly in the event of a veto in the Security Council]*. Available at: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N22/330/40/PDF/N2233040.pdf?OpenElement>> (in Russian).
- Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii, 1945. *Statut Orhanizatsii Obiednanyi Natsii [The Charter of the United Nations]* [online]. Available at: <https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf> (in Ukrainian).
- Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii, 1978. *Videnska konventsiiia pro pravonastupnytstvo derzhav shchodo dohovoriv [Vienna Convention on the Succession of States in Treaties]*. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185> (in Ukrainian).

- Podoliak, M., 2022. Ukraina aktyvno pratsiuie nad tym, shchob vyluchyty Rosiiu z Radbezu OON [Ukraine is actively working to remove Russia from the UN Security Council]. *Suspilne. Novyny* [online] 31 zhovtnia. Available at: <<https://suspilne.media/306908-ukraina-aktivno-pracue-nad-tim-sob-viluciti-rosiu-z-radbezu-oon-podolak/>> (in Ukrainian).
- Problemy reformuvannia OON, (n.d.) [online]. Available at: <<http://kimo.univ.kiev.ua/MOrg/28.htm>> (in Ukrainian).
- Romaliiska, I., 2022. «Uzurpator chlenstva v OON i statusu v Radbezi»: yak pozbavyty Rosiiu prava veto abo y chlenstva v orhanizatsii? ["Usurper of membership in the UN and status in the Security Council": how to deprive Russia of veto rights or membership in the organization?] *Radio Svoboda* [online]. 27 hrudnia. Available at: <<https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-uzurpator-vyhnyaty-oon-zlochyn-ahresiyi/32195268.html>> (in Ukrainian).
- Sovet Bezopasnosti OON, 1982. Vremennye pravila protsedury Soveta Bezopasnosti OON (S/96/Rev.7) [Provisional Rules of Procedure of the United Nations Security Council (S/96/Rev.7)]. Available at: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N83/400/19/IMG/N8340019.pdf?>> (in Russian).
- Tompson, Sh. K., Landhren, K. ta Romita, P., 2022. Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii v retrospektyvi: vyklyky dlia prava veto v Radi Bezpeky OON [The United Nations in Retrospect: Challenges to the Veto in the UN Security Council]. *Just Security* [online] 9 travnia. Available at: <<https://www.justsecurity.org/81424/the-united-nations-in-hindsight-challenging-the-power-of-the-security-council-veto-ua/>> (in Ukrainian)..
- Wikipediia, 2022. Irska operatsiia [Iranian operation] [online] Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (in Ukrainian).
- Yelchenko, V., 2019. OON maibutnoho [UN of the future]. *ZN,UA* [online] 12 sichnia. Available at: <https://zn.ua/ukr/internal/oon-maybutnogo-299356_.html> (in Ukrainian).
- Zaiava MZS Ukrainy shchodo ne lehymnosti перебування Російської Федерації в Раді Безпеки ООН та Організації Об'єднаних Націй у тилі [Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine regarding the illegitimacy of the Russian Federation's presence in the UN Security Council and the United Nations as a whole], 2022. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy* [online] Available at: <<https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-nelegitimnosti-perebuvannya-rosijskoyi-federaciyi-v-radi-bezpeki-oon-ta-organizaciyi-obyednanih-nacij-u-cilomu>> (in Ukrainian).
- Zhukorska, Ya. M., 2015. Okremi aspekty reformuvannia Rady Bezpeky OON [Certain aspects of reforming the UN Security Council]. *Porivnialno-analitychne pravo* [online], 4. Available at: <<http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/24736>> (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 21.12.2022

Vyshkovska V.
Попов А.

ABOUT POSSIBLE DIRECTIONS REFORMING THE UN SECURITY COUNCIL AND THE ORGANIZATION ITSELF

The article examines the current problems of reforming the United Nations in connection with the inefficient activity of its main body - the Security Council. The authors analyze the

ways of change proposed by a number of countries, including Ukraine, as well as their legal justification in the doctrine.

According to the authors, in addition to the need to properly respond to Russia's unprecedented violations of international law, the civilized world needs to make other adequate conclusions and actions. In particular, it should be taken into account that a new balance of power between the centers of influence has developed in international relations today.

The analysis of the real activity of the UN and its main body, the Security Council, should include an assessment of not only the legal, but also the practical mechanism of their activity ("cascade effect", etc.)

The authors emphasize the lack of consensus of the Security Council with the General Assembly in such clusters as the allocation of seats between regional groups, categories of new members, preservation or abolition of the veto.

At the same time, problematic issues of peacekeeping in connection with the use of the right of veto by the Russian Federation may arise from the illegal actions of other permanent members of the Security Council. For example, China's aggressive actions towards Taiwan. It is possible to ensure this in the future only by removing the very possibility of using the right of veto altogether, or under certain conditions.

According to the authors, the desired result can be achieved by questioning the continuation of the membership of the former Soviet Union in the United Nations by the Russian Federation. One of the means here should be the use of the relevant provisions of the 1978 Vienna Convention on Succession of States in respect of treaties.

At the same time, problematic issues of peacekeeping in connection with the use of the right of veto by the Russian Federation may arise from the illegal actions of other permanent members of the Security Council. For example, China's aggressive actions towards Taiwan. It is possible to ensure this in the future only by removing the very possibility of using the right of veto altogether, or under certain conditions.

According to the authors, the continuation of the membership of the former Soviet Union in the United Nations by the Russian Federation is illegal. One of the means here should be the use of the relevant provisions of the 1978 Vienna Convention on the Succession of States with respect to treaties.

The step-by-step stages of Russia's exclusion from the UN include its exclusion from UN bodies and programs.

One of the most interesting projects of reforming membership in the UN Security Council is the project of representing civilizations, as well as the involvement of regional groups in maintaining peace.

The authors will support with their arguments the position of those scientists who believe that the reform of the UN should include the reform of the bodies of this organization.

Key words: *associated right of veto, collective veto, wrongful actions of permanent members of the Security Council, "corporate interests" of regional organizations, parallel reform of institutions included in the UN system, phased abolition of the right of veto, project of representation of civilizations, Security Council of the United Nations.*